

על היחסים בין מערכת בריאות הנפש לבין נפגעי נפש: אבחון, כלכלה, וטיפול

יום שני, 3 ביוני 2019, כ"ט באייר תשע"ט,
אוניברסיטת בר אילן, אודיטוריום הגן על שם גונדה בנין 901

תקצירי ההרצאות

"כאשר הנפש לא בקצב: שונות נפשית בעולם תועלתני" - יפעת שוורץ

התופעה של מוגבלות נפשית ניתנת לבחינה וניתוח מאספקטים רבים ושונים: תסמינים, מניעים, אפני טיפול, הנגשה סביבתית ועוד. הרצאה זו תעסוק באחד האספקטים המרכזיים המאפיינים את המוגבלות הנפשית: מקצב חיים שונה, אשר נוכח ומאפיין את חייהם של רבים מבעלי המוגבלות הנפשית. המפגש בין מקצב החיים השונה של בעלי מוגבלות נפשית ובין חברה החורטת על דגלה את סמלי המהירות התפוקה והתועלת - מוביל להיווצרותם של מתחים רבים ובסופו של דבר - לאפיונו של המקצב השונה כבעיה שיש לתקן. לעומת עמדה זו האחרונה, אבקש להציג תפיסה הרואה במקצב השונה לא חוסר בהכרח, ואולי אף רווח.

"האבחנה הפסיכיאטרית: מטרותיה, עיוותיה ונזקיה" - פרופ' פסח ליכטברג

נזולוגיה (תורת האבחון) היא ניסיון לתפוס דרך הסיווג שלנו את החלוקה שקיימת במציאות. אפלטון קרא לזה "לחתוך את הטבע במפרקיו" (carving nature at its joints). החל מהמהדורה השלישית של ה DSM שיצאה לאור ב-1980, הפסיכיאטריה שאפה לבנות את הנזולוגיה על סמך תיאורים כביכול אובייקטיביים ואמפיריים בלבד. היא קיוותה שבכך היא תשקף נאמנה את המציאות. אולם הניסיון הזה כשל ובדרך אף עיוות את תהליך האבחון, שיבש את המחקר, רידד את השיח, והעמיק את הסטיגמה של בעלי מוגבלות נפשית. אתאר כיוון אפשרי לפתרון.

"בעיית הגוף עם יותר מדי איברים" - מיכל בסן

נשים המצויות בעמדה המשלבת יותר מצורת או מערכת דיכוי אחת (למשל: אישה בכיסא גלגלים המתויגת פסיכיאטרית), מושתקות או מועלמות מהשיח ומנגנוני קבלת ההחלטות בגינן על בסיס קבוע. בהרצאה אבחן מהן הפרקטיקות המאפשרות את הדרתן של הנשים הללו מהדיון אודותיהן, באיזה אופן הצורות שבהן אנחנו מתייחסים אליהן, בעיתונות, בפייסבוק ובדיון האקדמי, מעוצבות כדי להדגיש אספקטים מסוימים של השיח ולטשטש אחרים, ומהו הקשר בין הכלכלה והחיים בעולם ניאו-ליברלי, לבין המנגנונים הפועלים להכוונת, עיצוב וייצור השיח.

"טיפול פסיכולוגי בשירות הציבורי: הזול, המשתלם וההכרחי" - רפאל יונתן לאוס

בהרצאה זו אבחן את התפיסה הרווחת לפיה טיפול פסיכולוגי הוא שירות יקר שממנה נובעת גישת ניהול של המשאב הזה בחסכנות ובחסר. אעסוק בהערכת העלות הנקיה של שעת טיפול פסיכולוגי בשירות הציבורי בישראל תוך השוואה לעלות הנקייה של טיפולים ושירותים אחרים במערכת הבריאות. לאחר מכן אסקור כמה מחקרים מן הספרות העדכנית הנוגעת למשמעות הכלכלית הכוללת של טיפול פסיכולוגי ציבורי (או היעדרו) תוך הבחנה בין תועלת החברה ככלל לתועלת ספק שירותי הבריאות באופן ספציפי ולמשמעות הפער הזה למדיניות. לסיכום אציג ממצאים מתוך מחקר שערכתי בשיתוף עם אשר שטראוס וד"ר רינה קופר קזאז על הקשר בין טיפול פסיכולוגי וצריכת שירותי בריאות במדגם ישראלי של 1675 נבדקים ואדון במסקנות והשלכות אפשריות.

על היחסים בין מערכת בריאות הנפש לבין נפגעי נפש: אבחון, כלכלה, וטיפול

יום שני, 3 ביוני 2019, כ"ט באייר תשע"ט,
אוניברסיטת בר אילן, אודיטוריום הגן על שם גונדה בנין 901

של מי השיקום הזה? תקרת הזכוכית של מערכת השיקום בבריאות הנפש- אניאס די

תחום השיקום בבריאות הנפש הוא תולדה של רעיון האל מיסוד, כשמטרת העל היא שחרור המתויגים הפסיכיאטריים מן המוסדות אל חיים, ללא הגבלת חופש, בקהילה. בפועל, שירותי השיקום ניתנים על פי הצרכים של משרד הבריאות, צרכים המבוססים, לא מעט, על הנחות שגויות, שיטוח וראייה מצומצמת - הרואה את כל מקבלי השירות כבעלי מננה משותף ולא כאינדיבידואלים. משרד הבריאות מפקיד את השיקום בידי ספקים פרטיים, שיש להם כמעט שליטה בלעדית על התחום, הדבר נובע מכך שיש פער בין תפקידו לבין תפקודו של הרגולטור - סל שיקום. בנוסף יחסי הגומלין, המאוד בעייתיים, בין המערכת לבין ספקי השירות, יוצרים את תקרת הזכוכית ובעצם מהווים את שורש הבעיה - שיקום שחוטא לצרכים, למטרות, ליישום ולאנשים, אלה הנמצאים במערכת השיקום בבריאות הנפש ואלה שבחרו, בגלל אופייה של מערכת השיקום, כלל לא לקבל שירות. בהרצאה שלי אבחר להתמקד בעיקר בתחום התעסוקה, בעיקר מתוך הניסיון האישי שלי.

הכבשה והתיבה: הקשבה אנליטית לנושאים הקשורים להתמודדות עם הפרעות נפשיות- ד"ר עמית פכלר

מערכת בריאות הנפש מורכבת מאנשים בעלי כוונות טובות, הכפופים מצד אחד לחוקי שוק כלכליים ומצד שני לנטיות לב, לפנטזיות ולפחדים. לעתים קרובות, התוצאה של מצב עניינים זה היא 'קצרים בתקשורת' בין נציגי המערכת - פסיכיאטרים, אחיות, פסיכולוגים, עו"סים וכדומה - לבין לקוחותיה - המתמודדים עם הפרעה נפשית ובני משפחותיהם. בהרצאתי אציג את הדיאלוג הפותח את הספר 'הנסיך הקטן' כפרדיגמה לדיאלוג פורה בין מטפל למטופל במסגרת הטיפול בהפרעות נפשיות במערכת הציבורית. אציג אפשרויות 'תרגום' מהטקסט לסאב-טקסט ואעמוד על הקשיים שבאימוץ דפוס תקשורת מסוג זה.

פסיכותרפיה מבוססת אינטגרציה בבריאות הנפש- ד"ר שרון זיו ביימן

ההרצאה תעסוק בחשיבות הראייה האינטגרטיבית בכל הנוגע לבריאות הנפש - אינטגרציה בין ידע מחקרי וידע מבוסס ניסיון קליני, אינטגרציה בין ידע מכלילי וחקר כל מקרה לגופו, אינטגרציה בין מקצועות, אינטגרציה בין גוף לפנש, אינטגרציה בין טיפול בממד הפיזיולוגי, רגשי, התנהגותי, חשיבתי ותודעתי, אינטגרציה בין הפרטני למערכתי, אינטגרציה בין ראיית הפרט כעולם ומלואו וראיית בתוך הקשר תרבותי, חברתי ובינאישי, אינטגרציה בין גישות ועקרונות. דגש מיוחד יושם על מודלים ליצירת אינטגרציה ועל ראיית האינטגרציה כהליך מתמשך ולא מוצר קשיח.